

2.3.2. ÉPÍTETT KÖRNYEZET

A Strázsahegy épített környezete rendkívül változatos. A népi építészeti értékkel bíró, hagyományos kialakítású pincéktől a modern lakó- és üdülőépületeken keresztül a lepusztult présházakig és a vegyes anyaghasználatú, helyben összetákolt házakig széles a paletta.

PINCEFALVAK

A Strázsahegyen jelenleg 5 pincefaluba lelhető fel:

- Szt. Orbán tér és Mendei út között húzódó pincefaluba - Felső-Strázsa (Irsai Olivér dűlő, Burgundi sor, Kövidinka sor)
- Szt. Orbán tértől északra elhelyezkedő pincesorok - Felső-Strázsa (Kadarka sor, Sárfehér sor)
- Mendei úttól nyugatra elterülő pincefaluba - Alsó-Strázsa (Körte sor, Alma sor, Málna sor, Piszke sor, Ribizli sor, Mogyoró sor, Mandula sor)
- Mendei úttól keletre elhelyezkedő pincefaluba - Alsó-Strázsa (Akác sor, Hársfa sor, Juhar sor)
- Téglagyári pincefaluba (Kármentő sor, Donga sor, Abroncs sor, Töltike sor, Csap sor, Kénlap sor, Csomoszló sor, Présház sor, Dugó sor, Prés sor, Daráló sor, Kád sor)

A pincefalvak mindegyike hagyományosan népi építészeti értékeket hordoz magán. Egyediségüket, turisztikai értéküket növeli, hogy egy-egy pincefaluban 50-200 pince található, melyek 2-5 pincesorban, szorosan egymás mellett helyezkednek el. A pinceépületek rendkívül változatos formákat öltenek, ám alapvetően 6 alaptípusba sorolhatók, melyek egymáshoz illeszkedve harmonikus összképet eredményeznek.

A legismertebb és leglátogatottabb pincefaluba a Szt. Orbán tértől keletre terül el. Frekvenciát fekvésének, jó megközelíthetőségének köszönhetően nagy idegenforgalmi potenciállal rendelkezik, a látogatók többsége ide érkezik.

A pincék többsége családi illetve hobbipincéként működik. Kivétel ez alól az egykori Kele-pince, mely ma KultPince (Cimbora Borházként) a hegy borturisztikai és kulturális szolgáltatásait próbálja fellendíteni.

A Kadarka sor és a Sárfehér sor pincéi északabbra találhatóak, a kilátóhoz vezető úttól keletre. Ezen pincefaluba kisebb méretű, ám több vendégváró pince is található benne. A beköltözések teljes mértékben elkerülték, a pincék lakóházként való használata nem jellemző. Az itt működő pincészetek céltudatosságát, törekvéseit jelzi, hogy a pincefaluba burkolt út vezet.

A Mendei úttól nyugatra elterülő pincefaluba az előző kettőnél kisebb jelentőségű, ám szintén népi építészeti értékek hordozója. A várostól távolabb eső fekvésének köszönhetően látogatottsága nem nagy, vendégváró pincészetek sem találhatóak benne. „Lakópincék” nem jellemzők a területre, azonban az épületek átalakítása, hétvégiházként való használata miatt csak kevés pince maradt meg eredeti formájában.

A Mendei út keleti oldalán elhelyezkedő pincefalu maradt meg leginkább eredeti formájában. Félreeső fekvésének köszönhetően az itt található pincék nem estek át drasztikus átalakításon, többségük megtartotta hagyományos homlokzati osztását, s ezek esetében az eredeti anyaghasználat is megmaradt. Ezeknek köszönhetően ma a pincefalu a Strázsahegy legérintetlenebb része, mely eredeti formában megőrizhető a jövő számára is. A pincefalu ezen részén is két jelentős vendégváros pince található.

A Téglagyári pincék a Strázsahegy legnagyobb kiterjedésű pincefaluját alkotják. A pincék többsége hobbiborászatként működik, azonban több magas színvonalú vendégváros pince is jelen van. A területen sok részben vagy egészben átalakított pince található, melyek építészeti értéket már nem képviselnek, azonban a pincefalu nagy kiterjedése miatt még így is jelentős a védendő pincék száma.